

نگاه

پسته زبان بسته

محسن جلال پور

صنعت پسته این روزها حال‌وروز خوبی ندارد و می‌توانم بگویم روزهای بسیار سختی بر تولیدکنندگان و تاجران پسته می‌گذرد. می‌پرسید چرا؟

این موارد را بخوانید:

برده اول: پوکی محصول

باورش سخت است اما حجم محصول پوک امسال پسته از همه سال‌ها بیشتر است. آمار دقیق وجود ندارد اما شواهد نشان می‌دهد ۳۰ درصد محصول امسال پوک است. ۲۰ درصد محصول نیز درجه‌دو به شمار می‌رود و بقیه محصول امسال درجه یک است. به همین دلیل، برآوردها نشان می‌دهد که محصول برداشت‌شده امسال، از نظر وزنی بین ۲۰ تا ۳۰ درصد کمتر از پیش‌بینی‌هاست.

برده دوم: افزایش قیمت

بیش از ۸۰ درصد محصول پسته صادر می‌شود. به این ترتیب قیمت داخلی پسته از قیمت صادراتی این محصول مشخص می‌شود. قیمت صادراتی نیز حاصل ضرب قیمت جهانی پسته در قیمت ارز است. امسال از نظر وزنی، هم محصول آمریکا کاهش داشته و هم محصول ایران. آمریکایی‌ها که حاکم اصلی بازار شده‌اند، قیمت را ۱۰ درصد افزایش داده‌اند.

برده سوم: افزایش قیمت ارز

طی دو ماه اخیر که فصل برداشت پسته بوده، قیمت ارز به طور متوسط بیش از ۱۵ درصد افزایش پیدا کرده است.

برده چهارم: تهدید بزرگ

طی چند ماه گذشته، کمسیون مواد غذایی اتحادیه اروپا به هشدارهای متعدد از بالابودن آمار محموله‌های برگشتی پسته ایران شکایت داشته و طی چند روز اخیر تهدید کرده که در جلسه آتی این کمسیون، ورود پسته ایران را ممنوع خواهد کرد.

برده پنجم: مشکل مرمن

هنوز مشکل پیمان‌سپاری و میزان بالای ارزش گمرکی این محصول که مدت‌هاست صادرکنندگان واقعی را زمین‌گیر کرده به قوت خود باقی است.

برده ششم: از دست رفتن بازارها

همان‌طورکه اشاره شد، برداشت محصول ایران و آمریکا کمتر از میزان پیش‌بینی‌ها بوده و در نتیجه قیمت جهانی پسته افزایش یافته است. احتمالاً این افزایش قیمت باعث کاهش تقاضا شده و از طرفی مشکلات صادرکنندگان ایرانی باعث شده خریداران برای خرید پسته ایرانی اشتیاقی نشان ندهند. معمولاً بخش عمده‌ای از محصول پسته پیش از کریسمس و سال جدید چینی‌ها فروش می‌رود اما امسال به دلایلی که اشاره شد در بازارها خبری نیست و تجار پسته نگران از دست دادن بازارها هستند.

برده هفتم: دولت‌های بی‌خیال

بازارها در حال از دست رفتن است اما این موضوع ظاهراً برای دولت‌ها اهمیتی ندارد. پسته همیشه در ردیف مهم‌ترین کالاهای صادراتی بوده اما این روزها حتی وزارتخانه‌های متصدی هم به مشکلات بی‌شماری که سد راه تولید و تجارت این محصول شده اهمیت نمی‌دهند و هرکدام این مشکل را از زاویه دید خود و به صورت کاملاً سلیقه‌ای تفسیر و راه‌حل‌های تخیلی و غیرقابل اجرا ارائه می‌دهند.

برده هشتم: اقدام عاجل

اتحادیه اروپا شوخی ندارد. بحث تحریم پسته ایران قرار است در نشست ۱۶ و ۱۷ ماه جاری به رأی گذاشته‌شود. براساس تجربیات قبلی، بهترین راهکار برای جلوگیری از تحریم پسته ایران این است که وزارتخانه‌های ذی‌ربط، بلافاصله با ارسال نامه به اتحادیه اروپا اطمینان دهند که بیکر موارد مطرح‌شده هستند و از این اتحادیه بخواهند که تصمیم‌گیری درباره پسته ایران به تعویق افتد. همچنین پیشنهاد دهنده هیئت مرکب از نمایندگان وزارتخانه‌های مربوطه و نمایندگان بخش خصوصی برای مذاکره با نمایندگان اتحادیه اروپا تعیین و اعزام شود.

خبر

سرنوشت عجیب یک اتحادیه

شرق: اتحادیه کسب‌وکارهای مجازی گرفتار سرنوشت عجیبی شده است. برگزاری انتخابات این اتحادیه سه سال با وقفه مواجه شده است و در همین بین انتصابات بدون تشریفات قانونی انجام شد. رضا الفت‌نسب، عضو هیئت‌مدیره اتحادیه کسب‌وکارهای مجازی، می‌گوید انتصابات وزارت صنعت، معدن و تجارت در این اتحادیه سبب شد که در سه سال گذشته اتحادیه کسب‌وکارهای مجازی ماشین امضای این وزارتخانه شود و ارتباط اعضا با اتحادیه قطع شد و در نتیجه انتخابات به حد نصاب نرسید. الفت‌نسب در یک نشست خبری که در اتاق اصناف تهران برگزار شد، توضیح داد: در ادامه همین روند، انتخابات اتحادیه کشوری کسب‌وکارهای مجازی که سی‌ام مهر برگزار شده بود، طبق پیش‌بینی‌ها و هشدارها به حد نصاب نرسید و به دور دوم رفت و قرار است یکشنبه بیستم آبان، دور بعدی انتخابات برگزار شود اما هنوز مقاومت‌هایی برای برگزاری آنلاین وجود دارد و در این شرایط ساریوهای پیش‌روی این نهاد صنفی قرار دارد: انحلال، تشکیل اتحادیه‌های استانی و اداره روند انتصابی سه سال اخیر. از نگاه الفت‌نسب، هر سه سناریوی احتمالی خطرناک خواهند بود. و تنها راهکار برگزاری انتخابات به شکل آنلاین است. الفت‌نسب در این نشست با اشاره به تشکیل این اتحادیه در سال ۱۳۹۶، لغو انتخابات سال ۱۴۰۰ و تأخیر سه‌ساله آن گفت: «تفاوت زیادی در این وقفه سه‌ساله رخ داد. از جمله اینکه ارتباط اعضا با اتحادیه تقریباً قطع شد. این باعث شد که میزان مشارکت در انتخابات به‌شدت کاهش یابد. به‌طوری‌که از هفت هزار عضو اتحادیه، کمتر از ۵۰۰ نفر در انتخابات شرکت کردند. درحالی‌که باید یک‌سوم در انتخابات رأی می‌دادند. اکنون در دور دوم باید تعداد شرکت‌کننده‌ها یک‌چهارم اعضا باشد که باز هم بعید می‌دانم به شکل حضوری رقم بخورد.» او تأکید کرد: «اتحادیه کسب‌وکارهای مجازی مربوط به کسب‌وکارهای آنلاین است که بر بستر اینترنت فعالیت می‌کنند و توقع می‌رود این اتحادیه انتخاباتش به‌صورت آنلاین برگزار شود. در دوره اول انتخابات صرفاً در مراکز استان‌ها امکان رأی‌گیری بود که آن هم به‌درستی انجام نشد. به نظر من برگزارکنندگان انتخابات درباره شکل‌گیری اتحادیه دغدغه‌ای نداشتند و ندارند. به‌طور جدی درخواست کرده‌ایم که دوره دوم انتخابات به صورت آنلاین برگزار شود اما متوجه شدیم که مرکز اصناف نامه‌ای زده و اعلام کرده است که انتخابات در روز بیستم آبان به صورت حضوری برگزار می‌شود. این نشان می‌دهد که دوستان خیلی علاقه‌ای ندارند که اتحادیه با مشارکت تمام اعضا شکل بگیرد. شاید به خاطر مخالفت با صیانت با ما مشکل دارند. بااین‌همه همچنان پیگیریم که انتخابات به صورت آنلاین هم انجام شود. تلاش‌های زیادی در معاونت علمی و وزارت صمت در این مورد صورت گرفته اما چیزی که الان روی میز داریم، برگزاری حضوری انتخابات است. با این شرایط میزان مشارکت احتمالاً حتی کمتر از سری قبل خواهد بود.» عضو هیئت‌مدیره کسب‌وکارهای مجازی درباره ضرورت وجود اتحادیه هم به این موارد اشاره کرد: «در شرایط فعلی ضرورت وجود اتحادیه کسب‌وکارهای مجازی به‌شدت حس می‌شود. مشکلات مختلفی وجود دارد که برای حل آنها این اتحادیه باید وسط میدان باشد. از محدودیت‌ها و فیلترینگ تا موضوع نماد الکترونیکی که در خیلی از جاها ابزار قتل کسب‌وکارها شده و نیاز است که صنف خیلی جدی وارد شود. در ابتدای فعالیت اتحادیه در سال ۹۶ تعامل خوبی با اتحادیه‌های صنفی داشتیم که در این سه سال از بین رفت. نیاز است که دوباره این تعاملات را بسازیم.»

اولین تصمیم رئیس کل بانک مرکزی پس از ابقا

چالش ارز

محمد آزاد: دولت جدید یار دیگری از دولت قدیم گرفته است و این خبری بود که تقریباً از روز اول همه منتظر آن بودند؛ اما او در اعلام اولین تصمیم رسمی خود حرف‌هایی زد که کسی انتظارش را نداشت. خبری که فرزند به همراه توضیحات آن مطرح کرد، از سوی رسانه‌ها با واکنشی مواجه شد که اصلاً انکار نه انکار کل نظام ارزی کشور جابه‌جا شد و گویی وعده‌هایی که تورم کم می‌شود، ارز از در و دیوار مملکت می‌ریزد و ایران چه می‌شود، سخنان دولتی‌مسلسل او را قبلاً و همین دو، سه سال پیش همه نشنیده و عاقبت آن را ندیده بودند. بازاری‌جماعت حتی اگر تجربه هم در کار نباشد، عمراً خام این حرف‌ها شود. علاوه‌براین بحث اسکناس شخصی شما که وسط باشد، از قبل یک نفر را داشته‌اید که از درون دیوارهای خبری نه‌چندان مستحکم بانک مرکزی اخبار را به شما برساند. اولین مخاطب و متأثر از این تصمیم واردکننده است که نگران بود و نگران‌تر هم شد. وقتی حرف واردکننده وسط بیاید، تصویری عمومی -که احتمالاً براساخته اقتصادی‌ها و روزنامه‌چی‌های تولیدپرور و خودکفادوست باشد برای تحریک احساسات- وجود دارد که عده‌ای دلارهای واردات را در یک دست گرفته و با دست دیگر مشعلی دارند و تولیدات داخل را به آتش می‌کشند. در حقیقت ماجرا و حداقل با قوانین منع واردات کنونی، واردکنندگان تنها کسانی هستند که مواد اولیه برای تولید تأمین می‌کنند، دارو به کشور می‌رسانند و غذا که تا حد امکان کسی از مرضی و گرسنگی آسیب نبیند، از قضا و باز در شرایط کنونی کشور همیشه لنگ ارز هستند و این البته سرنوشت هرکسی است که ریشش گروی دولت یا به تعبیر دقیق‌تر ابرنگاه خصوصی ایران باشد. مجموعه تشک‌ل‌های وارداتی که «فدراسیون واردات ایران» را تشکیل داده‌اند، پیش از اعلام رسمی این خبر با دعوت از تشکیل مقام‌های دولتی مرتبط، رئیس بخش بازرگانی مرکز پژوهش‌های مجلس، یک کارشناس حقوق تجارت و نیز قائم‌مقام دبیر شورای گفت‌وگوی دولت و بخش خصوصی تهران تلاشی ناموفق کردند. برای آگاهی دقیق از ابعاد این تغییر که فقط همین ابعاد حقیقتاً بزرگ آن هرکس را حداقل وادار به این پرسش می‌کند که چرا؟ لزوم چنین تغییری در این ابعاد در چیست؟ هیچ‌کدام از اعضای دولتی حاضر نشدند و این‌بار هم به پرنسپپ مرسوم دولتی‌ها در ایران -که در جهان به آن بی‌پرنسپیی می‌گویند- یعنی پذیرش دعوت بی‌اطلاع‌گذاشتن حاضران تا آخرین لحظات از تصمیم اصلی و جذاب‌ترین بخش ماجرا یعنی لغوکردن حضور در جلسه با پیامکی از تلفن شخصی، محمدرضا فرزین که هنوز حکم او از سوی رئیس‌جمهور جای خیس مهر دارد، از تشکیل بازار ارز توافقی خبر داد؛ خبری که تا پیش از این در حد شایعه قوی مطرح بود اما دیگر رسمیت یافت. با این تصمیم فرزین که به معنی تعطیلی کلی سامانه نیما و انتقال کل مبادلات ارزی -که البته فرزین از گفتن آن امتناع کرد- به مرکز مبادلات ارز و طلاست، دست‌کم یک شوک اساسی به بازار ارز واردات و صادرات وارد می‌شود و اگر پیامدهای مسئله به همین منتهی شود، بهترین حالت است. برخی از اعضای فعال قوه مقننه از این خبر می‌دهند که فرزین رأساً پیگیر این طرح است.

جنگ فرزین در ۲ جبهه

فرزین ابقا شد اما مشکلات ارزی او اگر در این دولت بیشتر نشده باشد، قطعاً کمتر نیست. معترضان بعدی دولت بسیار قدرتمندتر از فعالان اقتصادی هستند و به جنبه دیگری از سیاست ارزی دولت منتقد هستند. کل تیم اقتصادی دولت باید نگران این موضوع باشند و مراقب حامیان بالقوه خود ازجمله بازاری‌های کلان، اما فعالان اقتصادی چه می‌گویند؟

شکست مطلق در تجارت

به‌عنوان یک اصل کلی می‌توان ادعا کرد هرگاه بانک مرکزی یا به عرصه عملیاتی تجارت ارزی می‌گذارد، تن تجار و تولیدکنندگان را به لرزه می‌اندازد. آخرین و نزدیک‌ترین نمونه آن انتقال کمیته

یادداشت

سخنی با رئیس‌جمهور

روشن است، هزینه‌های لاکار، پوستر و دیگر مسائل تبلیغاتی را برای ورود رئیس‌جمهور و تک‌تک وزیران هم می‌توان ملاحظه کرد. از سوی دیگر، این سفرها در مردم ایجاد انتظار می‌کند، بنابراین استقبال مردم در دور اول طبیعی است اما با برآورده‌نشدن خواسته‌ها و تحقق‌نیافتن وعده‌ها به دلایل مشکلات موجود و ناتوانی دولت، استقبال مردم کمتر خواهد شد. ازاین‌رو می‌توان ویژگی این سفرها را بالاترین انتظارات مردم بیش از توان دولت و نارضایتی بعدی دانست. آخرین ویژگی این سفرها، به دلیل نبود شفافیت و فقدان کار مطالعاتی، شکل‌گیری زمینه‌ای مناسب برای فرصت‌طلبان و رانت‌جویان است که از این مسیر به فساد دامن زده می‌شود. آقای روحانی همان سفرهای استانی را تا مدتی ادامه داد، اگر چه خبری از نامه‌ها و مصوبات به گسترده‌گی سابق نبود اما تعطیلی مدارس و ادارات و آنچه او استقبال‌های خلاف شئون

یادداشت

انسانی می‌نماید، ادامه یافت. بررسی علمی نشان می‌دهد که سفرهای استانی بر توسعه متوازن اثری نداشته است. بحران‌های استان‌های خوزستان و سیستان‌وبلوچستان و دیگر استان‌های مرزی گواه این امر است. باید بر اصلاح نظام حکمرانی تمرکز کرد. اما اگر دولت چهاردهم اصرار به چنین سفرهایی دارد، این سفرها باید با حداقل نیرو، بدون استقبال‌های پوپولیستی انجام شود. مدارس و کارخانجات و... برای این سفرها تعطیل نشیوند. همه تبلیغات استانی برای ورود رئیس‌جمهور که بار مالی بر دولت دارد، حذف شود. تنها مصوبات بودجه‌ای در سفرهای استانی دنبال شود و از ایجاد تعهد مالی جدید برای دولت اجتناب شود. دستگاه رسانه‌ای دولت تلاش کند تا انتظارات مردم از این سفرها مدیریت شود. در یک کلام اگر در سرر دولت چهاردهم، سودای توسعه نظام مالیاتی، کشور را تکرار می‌نماید.

به تجربه انجام‌شده بها داده و از آن درس بگیرد.

جوابیه

واکنش سازمان امور مالیاتی به گزارش «شرق»

سازمان امور مالیاتی کشور در واکنش به گزارش «تیغ مالیات» که در روزنامه «شرق» مورخ ۹ آبان ۱۴۰۳ منتشر شده است، پاسخخی را ارسال کرده که در ادامه می‌خوانید: «یکی از بیانات و تأکیدات د‌وراندیشانه رهبر معظم انقلاب مدظله‌العالی در سال‌های اخیر که بارها به مسئولین کشور گوش‌زد نموده‌اند، عدم اتکای بودجه کشور به نفت و صادرات محصولات نفتی و تکیه بر تولید داخلی و درآمدهای مالیاتی است. از آنجایی که همواره دولت خود را ملزم به اجرای منویات مقام معظم رهبری می‌داند، بنابراین کوشیده است با اتخاذ سیاست‌های لازم برای جلوگیری از فرار مالیاتی، توسعه مؤدی‌مداری با عدم ایجاد فشار بر مؤذیان خُرد، هوشمندسازی نظام مالیاتی و ساماندهی معافیت‌های مالیاتی در مسیر تأمین درآمدهای پایدار دولت قدم بردارد. درآمدهای مالیاتی نه تنها در ایران بلکه در تمامی کشورهای پیشرفته و درحال پیشرفت به عنوان یکی از عناصر اصلی در تأمین درآمدهای پایدار لحاظ می‌شود. برهمین اساس این سازمان کوشیده است با پوشش حدود ۵۶ درصد هزینه‌های جاری دولت نقش اساسی در تأمین درآمد مالی پایدار کشور ایفا نماید. این در حالی است که توفیق سازمان امور مالیاتی کشور در پوشش حداکثری هزینه‌های جاری و منابع عمومی بودجه، با پیاده‌سازی پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤذیان، ساماندهی درگاه‌های پرداخت، تفکیک حساب‌های تجاری و شخصی، بررسی تراکنش‌های بانکی مشکوک، شناسایی مؤذیان جدید، افزایش یک درصدی نرخ مالیات بر ارزش‌افزوده (از ۹ درصد به ۱۰ درصد) ...، میسر شده است. علی‌احال موارد زیر برای تنویر موضوعات بدین شرح است:

حدود ۴۰ درصد از حجم مالیات وصولی در سال‌های گذشته مبتنی بر مالیات بر مصرف بوده که از مصرف‌کننده نهایی دریافت می‌شود، بر همین اساس بخش قابل توجهی از مالیات وصول‌شده هیچ تأثیری بر تولید نخواهد داشت.

در سال جاری (عملکرد سال ۱۴۰۲ که در سال ۱۴۰۳ مالیات آن وصول می‌شود) با افزایش سقف شمولیت بهره‌مندی از ظرفیت تبصره ماده (۱۰۰) ق.م.ت تا میزان فروش ۱۸۰ میلیارد ریال امکان استفاده از این فرصت برای تعداد بیشتری از مؤذیان محترم مالیاتی نسبت به سال گذشته فراهم شد و مالیات ۷۲ درصد از مشمولین موضوع تبصره ماده (۱۰۰) ق.م.م، صرف تعیین شده است که نشان از تمرکز سازمان امور مالیاتی کشور بر داده‌رشد‌ها بوده و باطلع برای وصول درآمدهای مالیاتی، هیچ فشاری بر مؤذیان خُرد تحمیل نشده است. از سویی دیگر بهره‌مندی از ظرفیت ماده ۹۷ قانون مالیات‌های مستقیم (قطعی‌سازی مالیات اظهارنامه سیستمی، برای تعداد بالاتری از مؤذیان فراهم شده که این امر نیز، منجر به تمرکز سازمان بر پرونده‌های پربیسک شده است.

سازمان امور مالیاتی کشور در سال جاری به منظور ارتقای شفافیت از نحوه هزینه‌کرد درآمدهای مالیاتی و پاسخ به مطالبه به‌حق مؤذیان، طرح نشان‌دار کردن مالیات را اجرایی نموده است که طی این طرح مؤذیان اشخاص حقیقی هنگام تکمیل فرم تبصره ماده (۱۰۰) ق.م.ت از میان فهرستی حاوی ۱،۸۸۹ پروژه، محل هزینه‌کرد میزان مالیات پرداختی خود را انتخاب نمودند. طی این طرح ۱،۳۰۳ پروژه به صورت کامل تأمین اعتبار شدند.

سازمان امور مالیاتی کشور در راستای حمایت از تولید، تشویق به سرمایه‌گذاری و رشد اقتصادی، در سال‌های اخیر اقدام به کاهش نرخ مالیات اشخاص حقوقی نموده است، به طوری که این نرخ از ۲۵ درصد به ۲۰ درصد در قانون بودجه سال‌های ۱۴۰۲ و ۱۴۰۲ کاهش یافته است.

به زعم بسیاری از کارشناسان و فعالان اقتصادی میزان معافیت‌های مالیاتی در سال‌های اخیر غیرمنطقی بوده که همین امر منجر به تحمیل حجم بالایی از مالیات ازدست‌رفته به سازمان امور مالیاتی کشور شده است. یکی از سیاست‌های مهم این سازمان در سال‌های اخیر ساماندهی هوشمندانه معافیت‌های گسترده مالیاتی است، به طوری که با حذف موارد غیرضروری و ارائه معافیت‌های کارآمد در راستای حمایت از حقوق بگیران، اقشار ضعیف جامعه و کسب‌وکار خُرد از یک سو و دریافت مالیات صحیح و عادلانه از سوی دیگر گام برداشته است.

در پایان سازمان امور مالیاتی کشور تأکید همیشگی خود بر استقبال از پیشنهاد‌های سازنده برای اصلاح و توسعه نظام مالیاتی کشور را تکرار می‌نماید.»